

ICHAK PARAZITAR KASALLIKLARI BILAN KASALLANGAN BOLALARDA ALERGIK RINITNI O'ZIGA XOS TASHXISLASH VA DAVOLASH USULLARI

Berdiyev Bexruz Baxodir o'g'li

Botirov Abdurasul Jumayivech

Ilmiy rahbar PHD

ANNOTATSIYA: Mazkur maqolada, ichak parazitlar kasalliklari bilan kasallangan bemorlarda allergik rinitning klinik xususiyatlari, laboratoriya testlari va radiologik metodlar orqali tashhisi, shuningdek davolash protokollari va ularga oid ko'rsatmalar tahlil qilinadi. Ayniqsa, ichak parazitlar kasalliklari davrida allergik rinitning asosiy sabablari, immunologik javobning o'zgarishi va terapevtik muddatlarning belgilanishi muhim ahamiyatga ega.

KALIT SO'ZLAR: Kasalliklar, etiologiyasi va patogenez, immunoterapiya, antigelmint terapiya, allergik reaksiyalar;

KIRISH: Ma'lumki ko'pgina yuqumli kasalliklarning etiologiyasi va patogenezida allergik komponent muhim rol o'ynashi aniqlandi. O'tkir va surunkali ichak kasalliklari yuqumli kasalliklar orasida yetakchi o'rinni egallashda davom etmoqda. Ko'pincha o'limga olib keladigan yuqori foiz, kasallik doimiy va uzoq davom etishi, etiologiya va patogenezda ba'zi savollarining noaniqligi, shuningdek tezkor diagnostika usullarining yo'qligi - bularning barchasi ichak kasalliklari muammosini dolzarb qilib kelmoqda. Ko'pgina yuqumli kasalliklar allergiya mexanizmi bilan rivojlanadi. Shu sababli o'tkir va surunkali ichak kasalliklarining etiologiyasi va patogenezida patogen va shartli patogen ichak mikroorganizmlarining rolini o'rganish katta qiziqish uyg'otadi. Ichak kasalliklarida bakteriyalarga sezuvchanlik holatining oshishi va ichak kasalliklari patogenezida shartli patogen ichak florasining ayrim vakillarining ahamiyati, shuningdek, etiologiyasi dizenteriya bo'lmagan ichak kasalliklarida teri allergik sinamalarining diagnostik ahamiyati to'g'risida manbalarda ma'lumot yetarlicha berilmagan.

ASOSIY QISM : Bu tadqiqotdagi maqsad ichak parazitlari tomonidan kasallangan bolalar orasida ko'p mashhur allergik rinit holatlarining tashxisini va davolash usullarini o'rganishdir. Tadqiqotchilar, ichak parazitlarining yuqori darajada allergenlarga olib kelishi va shaxsning immunitet tizimining javobini o'zgartirishi ehtimolini o'rganish uchun shifokorlar tomonidan ko'plab klinik va laboratoriya imkoniyatlarni qo'llab-quvvatlaydilar. Ushbu tadqiqotda, ichak parazitlarining kasalliklari bilan kasallangan shaxslarda allergik rinitning klassik belgilari va simptomlari, shuningdek, allergenlar bilan tanishtirish bo'yicha usullar va ularning davolashini o'rganish maqsadga muvofiq amalga oshiriladi. Natijalar, allergik rinitni o'z ichiga olgan ichak parazit kasalliklari bilan kasallangan bolalarda yuqori darajada xavfli hisoblash uchun ko'proq ko'rsatkichlar taqdim etiladi.

Boshqarish usullari

Allergik rinitni parazitik infeksiyalarga ega bo'lgan shaxslarda samarali ko'rish, ikki xil holatni samarali ko'rishni talab etadi. Davolash quyidagilardan iborat bo'lishi mumkin:

1. *Antigelmint terapiya:* Asosiy parazitik infeksiyani davolash muhimdir. Albendazol, mebendazol yoki prazikvantel kabi antigelmintlik dori vositalari o'rtasidagi parazit turi asosida xizmat qilishi mumkin.

2. *Allergenlarni yo'q qilish :* Allergik simptomlarni yo'q qiladigan allergenlarni aniqlash va yo'q qilish muhimdir. Bu, allergen-namlik uchun mehribon yotishlar, ichki muhitlarni tozalash, va sezonalarni darajasini minimal darajada hisobga olish tadbirlarini o'z ichiga oladi.

3. *Farmakologik terapiya :* Allergik rinit simptomlarining yo'q qilinishi intranazal kortikosteroidlar, dekongestantlar va leukotrien retseptor antagonistlari bilan amalga oshirilishi mumkin.

4. *Immunoterapiya*: Aqliy yoki qaytariladigan AR holatlarda allergen immunoterapiyasi (AIT) ko'rish mumkin. AIT, o'zida allergenlarini desensibilizatsiya qilish uchun aniq allergenlar vaqt ichida immunitet tizimiga yana-yana o'sishi lozimligini anglatadi.

5. *Monitoring va kuzatish* : Simptomlarning va davolash javoblarning doimiy kuzatilishi muhimdir. Davolashga o'zida harakatlar, shaxsning klinik holati va terapiyaga javobiga qarab o'zgartirilishi mumkin.

Ichak parazitlar kasalliklari bilan kasallangan shaxslarda alergik rinitning kelishini qanday aniqlash va davolash haqida ma'lumot olish juda muhimdir. Alergik rinit, qandaydir bir yoki bir nechta allergenlarga qarshi o'tish natijasida yuzaga keladigan organlarning (burun, ko'zlar) yuzaga kelishi bilan belgilangan alergik jihatidir. Ichak parazitlari kasalliklari (masalan, helmint infeksiyalari) immun tizimni moddalashda o'zgarishlarga olib kelishi mumkin, bu esa allergik reaksiyalarni kuchaytirishi mumkin.

Ular sog'lom inson organizmida doimo joylashgan, lekin qalin qobiqqa o'ralgan bo'ladi, umumiy qon oqimiga tushmaydi. Shuning uchun faqat ularni boshqa to'qimalardan ajratib turuvchi to'siqlar buzilgandagina o'z ta'sirini namoyon qiladi. Ulardan eng asosiylari: qalqonsimon bezning tireoglobulini, muskul tolalaridagi mielin, ko'z gavhari oqsili, nerv o'tkazuvchi tolalar oqsili, sperma (urug' suyuqligi).

Nafas yo'llari allergik kasalliklarini oldini olish usullariga kasallik oldi davrida ishlab chiqarishdagi zararli omillarga qarshi kurashish, profilaktik ko'riklar o'tkazish, kasallik xurujini oldini olish va davolashlar kiradi. Allergik kasalliklarni oldini olish chora-tadbirlari har tomonlama bo'lishi kerak, ular birlamchi va ikkilamchi tadbirlarga bo'linadi. Birlamchi choratadbirlarga, asosan atrof-muhitni yaxshilashga qaratilgan ijtimoiy umum- davlat choratadbirlarini ishlab-chiqarish, yashash sharoiti va mehnat sharoitini qulaylashtirish, ishlab chiqarishdagi kasbga oidzararli omillarga qarshi kurashish kiradi. Bunga yana tibbiy (dispanser ko'rigi) va alohida xususiy tadbirlar (chekishni tashlash) ham kiradi. Ikkilamchi choratadbirlarga bular bemorlarni shifoxonalarda, poliklinikalarda, tibbiy sanitar qismlarida, sanatoriyalarda davolash va sog'lig'ini tiklash, allergologik kuzatish usullarini tashkil qilish kiradi.

1. Tashxis:

- Shifokor allergik rinitni aniqlash uchun sinovlar (allergen testlari) va simptomlarni tekshirish orqali o'rganishga harakat qiladi.

- Tashxis shu jihatdan ham qilinadi, helmint infeksiyalari kabi potentsial ichak parazitlarining mavjudligini aniqlashga oid tekshirishlarni o'z ichiga oladi.

2. Davolash:

- Antihistaminlar: Allergik reaksiyani burungdagi histamin reseptorlarini bloklaydigan dori vositalari bilan oldini olish uchun foydalanish mumkin.

- Kortikosteroidlar: Shifokorlar allergik rinitni bastalash uchun kortikosteroid vositalarini (burun spreylari yoki tabletkalar shaklida) tavsiya qilishlari mumkin.

- Ichak parazitlarining davolashiga oid vositalar: Agar helmint infeksiyalari aniqlansalar, ularni davolash uchun antiparazit dori va terapiyalar foydalaniladi.

3. Immunoterapiya (allergen immunoterapiyasi):

- Bu usul allergik reaksiyalarga qarshi o'tishni kuchaytirish uchun allergenlarga mustahkamlikni oshirishga qaratilgan shifokorlar tomonidan tavsiya etiladi.

4. Ichak parazitlarini davolash:

- Agar ichak parazitlari (helmintlar) aniqlansalar, shifokorlar ularni xususiy davolash rejimlari orqali davolashni maslahat beradi.

Xulosa:Xulosa qilib aytish mumkinki, parazitik infeksiyalarga ega bo'lgan shaxslarda, allergik rinit tanilash va boshqarish qiyinliklar tugallaydi. Asosiy immunologik mexanizmlarning tushunish va shakllangan davolash usuli, kasalxonalar o'zlarining natijalarini optimallashtirish uchun muhimdir. Parazitik infeksiyani va allergik rinitni bir vaqtning o'zida hal qilish orqali, tibbiyot xizmat ko'rsatuvchilari simptomlarni samarali boshqarish va tashqi sharoitlar ustida yaxshiroq hayot sifatini ta'minlashlari mumkin.

Bemorlarni sog'ligini kuzatib borish usuli (dispanserizatsiya) sanator- kurort sharoitida davolash ham oldini olish chora-tadbirlarining eng samarali usullari hisoblanadi. Bunda kurort joylarning geografik iqlim sharoiti, qulay harorat, o'rtacha namlik, quyosh nurlari juda ham yuqori qizdirmaydigan sharoitlari, atmosfera havosida polyutantlar, muallaq holda turuvchi birikmalar bo'lmasligi yetakchi o'rin tutadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Юсупов М. И., Одилова Г. М., Жамалова Ф. А. Появление гемолитических свойств у кишечных палочек в зависимости от состава питательной среды //Экономика и социум. – 2021. – №. 3-2. – С. 602-606.
2. Boltaev K.S., Mamedov A.N. Comparative study of ecological groups of hippohae rhamnoides Phytonematoids growing in the zarafshan oasis // Galaxy international interdisciplinary research journal. – 2021. - № 9(9). P. 101-104.
3. Одилова Г., Шайкулов Х., Юсупов М. Клинико-бактериологическая характеристика стафилококковых диарей у детей грудного возраста //Журнал вестник врача. – 2020. – Т. 1. – №. 4. – С. 71-74.
4. Юсупов М. И., Одилова Г. М., Жамалова Ф. А. появление гемолитических свойств у кишечных палочек в зависимости от состава питательной среды //Экономика и социум. – 2021. – №. 3-2. – С. 602-606.
5. Одилова Г. М., Рустамова Ш. А., Муротова З. Т. Клиниколабораторные особенности течения кишечных инфекций сальмонеллёзной этиологии у детей //Педиатр. – 2017. – Т. 8. – №. 5.
6. Одилова, Г., Мамарасулова, Н., Саидов, С., Турдиев, Ш., Холбоев, Р., & Хамраев, Г. (2022). СЫВОРОТОЧНЫЕ ИММУНОГЛОБУЛИНЫ ПРИ САЛЬМОНЕЛЛЕЗНОЙ ИНФЕКЦИИ У ДЕТЕЙ. Eurasian Journal of Academic Research, 2(11), 1197–1199. извлечено от <https://inacademy.uz/index.php/ejar/article/view/8830>